

Australian asenteellinen siirtolaisuuspolitiikka vuosina 1945–1970: White Australian Policy

Katri Tanni

Australia on Yhdysvaltojen ja Kanadan tavoin saanut suurimman osan asukkaistaan siirtolaisista. Siirtolaisuus herättää Australiassa keskustelua yhä edelleen ja se aiheuttaa myös poliittista kädenvääntöä. Siirtolaisuuspolitiikka on ollut Australian poliittisessa toiminnassa tärkeällä sijalla jo vuosikymmeniä. Viime aikoina Australia on alkanut uudelleen tiukentaa maahanmuuttolakeja, mikä on herättänyt huolta mm. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:ssa ja laajemmaltikin (Aamulehti 29.9. 2001). Vuosien saatossa maahanmuuttolakeja on Australiassa välillä löysennetty ja välillä tiukennettu. Australian siirtolaisuuspolitiikka heijastaa hyvin maan taloudellista tilannetta, mutta se kertoo paljon myös vallassa olevien asenteista ja arvoista.

Siirtolaisuustilanne Australiassa ennen toista maailmansotaa

Jo 1900-luvun alusta saakka Australiaan on toisaalta haluttu siirto-

laisia ja toisaalta heitä on estetty tulemasta maahan. Brittein saarilta tulevat muodostivat selkeästi muuttajien pääjoukon, mutta heidän ohellaan haluttua väkeä olivat pohjois- ja länsieurooppalaiset siirtolaiset. Toisaalta, tietyiltä alueilta Australiaan pyrkivät siirtolaiset kohtasivat syrjintää tai suoraan rasismia. Varsinkin Australian työväenpuolue on ollut kaikkein kiihvaimmin siirtolaisuutta vastaan. Puolueen julkilausuman mukaan kouluttamattomat siirtolaiset veisivät työpaikat australialaisilta (Jupp, 1999, 127). Tämä perustelu riitti australialaisille pitkään, eikä siirtolaisuudesta tai siirtolaisista tehty ennen toista maailmansotaa laajamittaista tutkimusta.

Perustan siirtolaisuuden rajoittamiselle muodosti vuonna 1901 säädetty *The Immigration Restriction Act*. Tässä laissa astui voimaan muun muassa sanelukoe, jonka tarkoituksena oli antaa perustelut henkilön käännättämiselle Australiasta. Voitiin vedota kielitaidottomuuteen myös silloin, kun ei haluttu tiettyä ihonväriä (Jayasuriya, Pookong 1999, 8). Lain nojalla viranomaisilla oli lupa karkottaa esimerkiksi mielenvikaisia, jonkin taudin omaavia, syytteen joutuneita, rikollisia ja prostituoituja (Abolition of the

'White Australian Policy', luku 1, kappaleet 5 ja 6). Tosiasiassa tämän lain nojalla ja sen turvin pyrittiin nimenomaan käännyttämään ei-toivottuja tulijoita, kuten aasialaisia tai eteläeurooppalaisia.

Vaikka Australia on tunnettu siirtolaisten maana, niin silti väestöteittä Charles Pricen mukaan ennen toista maailmansotaa siirtolaisia, eli muualla kuin Australiassa syntyneitä, oli vain noin 11 prosenttia Australian koko väestöstä (Price 1968, 3).

Suunnitelmallinen siirtolaisten rekrytointi lähtee käyntiin

Japani oli aiheuttanut toisessa maailmansodassa Australialle ison kolauksen tunkeutumalla Australian lähisaarille ja melkein Australian mantereellekin. Australian poliitikot selittivät huonoa sotamestystystään vähäisellä väestöllä – Australian asukasluku olikin 1940-luvun puolivälissä vain noin seitsemän miljoonaa.

Toisen maailmansodan jälkeen perustettiin siirtolaisuusministeriö ja siirtolaisuusministeriksi nimettiin työväenpuolueen Arthur A. Calwell, joka alkoi luoda uhkien värittämää kuvaa australialaisille saadakseen tarvittavaa tukea

---

FM Katri Tannin artikkeli perustuu hänen Tampereen yliopiston yleisen historian laitokselle tekemäänsä pro gradu -tutkimukseen.

omalle politiikalleen. Hän kirjoitti vuonna 1945:

Me kohtaamme sumuisen tulevaisuuden pienenä kansakuntana ja miljoonat muut kansallisuudet katsovat kateellisena laajaa maatamme. (Anderson, 2002, luku 9, 3. kappale)

Ministeri Calwell ryhtyi sanoista tekoihin. Vain neljä päivää Hiroshiman pommin jälkeen hän esitteli Australian hallitukselle siirtolaisuusohjelmansa pääpiirteitä (Zubrzycki 1994, iii). Calwellilla oli määrätietoinen tavoite saada Australiaan kahden prosenttiyksikön väestönlisäys vuodessa. Tästä yksi prosentti olisi luonnollista väestönlisäystä ja toinen oli saavutettava siirtolaisuudella. Jos siis haluttiin prosentin väestönlisäys siirtolaisuudesta esimerkiksi vuonna 1947, tämä olisi tarkoittanut noin 70 000 siirtolaisen tuloa kyseisenä vuonna (Price 1993, 7).

Siirtolaisuusministeri Arthur Calwell rytmitti siirtolaisuusohjelmansa usein proosallisin ja mahdittontisin lausein. Esimerkiksi vuonna 1947 Australiaan oli tulossa Euroopasta noin 30 000 siirtolaista, Calwell julisti, että tämä joukko ”olisi niiden satojen tuhansien muuttajien etujoukko, joka levittäytyisi Australiaan edistäen maan taloutta ja teollisuutta. Australiasta kehittyisi tämän jälkeen mahtava ja voimakas valtio.” (Sherington 1980, 128) Ylistävät lausunnot eivät kuitenkaan kohdistuneet kaikkiin siirtolaisiin. Samana vuonna (1947) ministeri oli esimerkiksi karkottamassa maasta pientä joukkoa kiinalaisia, joita hän piti vahingollisena halpatyövoimana. Calwellin perusteli toi-

mintaansa tokaisemalla ”Two wongs don’t make a white”. (Macintyre 1999, 199) Sitaatti on selkeä rodullinen mielipiteenilmaisu, josta käy ilmi ministerin pohjimmaiset mielipiteet ja perustelut sille, keitä Australiaan olisi hänen mielestään otettava. Edellä mainitun kaltaisilla pienillä teoilla hahmottuivat Calwellin todelliset mielipiteet ja siirtolaisten tosiasiallinen epätasa-arvoinen asema Australiassa.

Sanomalehdet, parlamentin edustajat sekä väestötutkijat olivat kaikki samoilla linjoilla muokatesaan kuvaa kansoista tai kansakunnista, jotka eivät heidän mielestään sopineet Australian asukkaiksi. Hallitukset julkaisivat aika ajoin väestötietoja maassa olevista asukkaista ja niihin sisältyi usein rasisisia piirteitä sisältäviä ilmauksia. Muuttajitalastoista löytyy muun muassa sellaisia kategorioita kuin täysiverinen ja puolirotuinen. Lisäksi vuoden 1947 tilastoihin oli listattu tarkasti yhteensä 25 rodullista kategoriaa afgaanista aina länsi-intialaiseen saakka (Price 1979, A47). On kuitenkin huomattava, että näitä kategorioita ja rodullisia epäluuloja ilmeni samaan aikaan monessa muussakin maassa, mukaan lukien Euroopan maat. Tarkan rotumäärittelyn jälkeen jäljelle jäi siis varsin suppea siirtolaisuusalue, josta muuttajia todella Australiaan haluttiin. Tämä alue kattoi Länsi- ja Pohjois-Euroopan sekä Yhdysvallat ja Kanadan – tosin kahdesta viimeksi mainitusta ei määrällisesti ollut paljoa tulijoita.

Australian pääpuolueet – työväenpuolue ja liberaalipuolue – olivat hämmästyttävän samoilla linjoilla siirtolaisuuspolitiikan suunnasta. Esimerkiksi liberaalien edustaja David Hunter puhui vuonna 1948 parlamentissa Aust-

ralian siirtolaisuuspolitiikan kohdentamisesta:

Politiikkamme pitäisi ensisijaisesti olla suunnattu brittiläisiin ja pohjoismaalaisiin, joiden tavat muistuttavat omia tapojamme ja he ovat ulkonäöltäänkin yhdenmukaisia. Heidän esi-isistäänkin australialaisetkin polveutuvat. (Wilton, Bosworth 1984, 6)

Avustuksia valikoiduille siirtolaisille

Australiassa uskottiin, että varsinkin pohjoiseurooppalaiset integroituisivat yhteiskuntaan yhtä hyvin kuin Ison-Britanniasta tulleet siirtolaiset. Siirtolaisten avustusohjelma, *General Assisted Passage Scheme* (GAPS) aloitettiin 1940-luvun lopulla kuitenkin ensiksi Ison-Britannian kanssa ja ohjelman kautta oli mahdollista saada matkustusavustusta. GAPS:n tarkoitus oli madaltaa siirtolaisuuden esteenä olevia korkeita matkakustannuksia. Ohjelma ulotettiin 18–45-vuotiaisiin miehiin, 18–35-vuotiaisiin naisiin sekä alle 50-vuotiaisiin aviopareihin. Jokainen näihin kategorioihin kuuluva siirtolainen sai maahantulorahaa 10 puntaa sekä matka-avustusta, ja tarvittaessa Australian valtio hankkisi tulijalle asunnon sekä työpaikan (Zubrzycki 1994, 49). GAPS:n ikäkategoriat oli suunniteltu siten, että avustusta saavat naiset olisivat vielä hedelmällisessä iässä ja voisivat näin ’tuottaa’ Australialle vielä lisää väestöä.

Ison-Britannian jälkeen GAPS-ohjelma solmittiin vielä 1940–50-lukujen taitteessa Alankomaiden, Maltan, Norjan, Ranskan, Belgian ja

Taulukko 1. Euroopasta tulleiden Australian asukkaiden alkuperäiset syntymäpaikat vuosina 1947 ja 1954.

Maa	1947	1954
Iso-Britannia*	496 454	616 532
Italia	33 632	119 897
Jugoslavia	5866	22 856
Kreikka	12 291	25 862
Malta	3238	19 988
Puola	6573	56 594
Ranska	2215	4699
Saksa	14 567	65 422
Suomi	1373	1733
Tšekkoslovakia	1484	12 680

* Ison-Britannian osalta luvut sisältävät Englannin, Walesin ja Skotlannin.

Lähde: Australian Immigration. Consolidated Statistics No.11, 1979. Department of Immigration and Ethnic Affairs. Australian Government Publishing Service, Canberra 1980.

Tanskan kanssa (Immigration Policies and Australian Population 1977, 25–26). Avustusohjelman toivottiin täyttävän sen siirtolaisuusvajeen, joka jäi brittiläisten siirtolaisien ja siirtolaisuuslaskelmien välille. GAPS-ohjelman solmiminen näiden Euroopan maiden välillä kertoo hyvin australialaisten asenteista eri maita kohtaan ja siitä, minkälaisina näiden maiden kansalaiset nähtiin. Kaikki eurooppalaisetkaan eivät olleet haluttuja muuttajia.

Australiaan oli esimerkiksi jäänyt pieni joukko puolalaisia sotilaita, jotka olivat taistelleet Ison-Britannian joukoissa ja joiden oli sodan jälkeen poliittisesti mahdotonta palata kotimaahansa. Poliitikot miettivät pitkään, voisivatko sotilaita jäädä Australiaan, sillä he eivät kuuluneet 'suotuisaan rotuun'. Silti ei ollut kyse isosta määrällisestä päätöksestä, vaan ratkaisu oli periaatteellisesti merkittävä. Aiheesta virinnyt julkinen keskus-

telu käänsi yleisen mielipiteen puolalaisten puolelle – olivathan he sinisilmäisiä, vaaleahiuksisia ja ei-kommunisteja (Wilton, Bosworth 1984, 13). Ratkaisu oli vain ensisoihtoa tulevasta, sillä Australiaan riitti pyrkijöitä ennen kaikkea maista, jotka eivät olleet Australialle ensisijaisia siirtolaisuusalueita. Itä- ja eteläeurooppalaiset oli hyväksyttävä siirtolaisiksi, mutta hallitus yritti pitää tarkkaa lukua siitä, kuinka moni kyseisen alueen kansalainen saisi muuttolupia maahan (Markus 1988, 96).

Taulukosta 1 käyvät ilmi todelliset muuttajamäärät Australiaan eräistä Euroopan maista. Taulukosta näkyy, miten brittipainotteinen Australian siirtolaisuus todellisuudessa oli. Poliitikkoja huolestuttivat kuitenkin suuresti nousevat siirtolaisuusmäärät Etelä- ja Itä-Euroopan maista.

Siirtolaisten pettymyksiä

Yleinen näkemys itä- ja eteläeurooppalaisista muuttajista oli, että he tulivat Australiaan aikomuksestaan vain perustaa omia maatiloja (Price 1968, 5). Tällainen kehityskulku ei ollut siirtolaisviranomaisien ensisijaisena tarkoituksena. Väestötieteilijä W. D. Borrie huomauttikin jo vuonna 1948, että siirtolaiset eivät olleet tulossa maatalousvaltaiseen maahan, joten Euroopan maatalousvaltaisista maista pitäisi ottaa vähemmän tulijoita. Hänen mukaansa esimerkiksi Italian tai Jugoslavian talonpojille ei ollut kovinkaan paljon käyttöä Australiassa (Wilton, Bosworth 1984, 9).

Tšekkoslovakialainen siirtolainen, joka saapui Australiaan syyskuussa 1948, kirjoittikin:

Australian viranomaiset olivat luvanneet, että tietyn ammatin edustajat, kuten tiilenväläjät, saisivat heti työtä omilta aloiltaan ja pariskunnille luvattiin valmiiksi kalustetut kodit. Mikään muu maa ei ollut luvannut enempää ja siksi valitsimme Australian. (...) Kuukauden verran opettelimme aluksi australialaista elämäntapaa. Sen jälkeen, ilman poikkeuksia, olitpa koulutettu tai kouluttamaton, työväliseksi kaikille annettiin lappio ja kuokka ja työmaamme oli siellä, minne australialaiset eivät olisi menneet. (Markus 1988, 99)

Australia kuitenkin myönsi paljon matka-avustuksia tietyille eurooppalaisille ja kaikkiaan vuosina 1948–1951 noin 200 000 eurooppalaiselle (muille kuin englantilaisille) annettiin matka-avustusta ja tämä muuttaneiden määrä ruokki koheenevaa taloudellista tilannetta Australiassa, jolloin avustusten määrää päätettiin edelleen kasvattaa (Price 1968, 8). Avustusten jakaminen oli silti Euroopan maidenkin osalta jakautunut varsin selkeästi Länsi- ja Pohjois-Euroopan maiden hyväksi.

Suuria lupauksia ja juurtuneita asenteita

Australia ei edes yrittänyt peitellä 1940–1950-lukujen aikana räikeää asenteellisuuttaan siirtolaisuutta kohtaan, vaikka Australiaa 'kaupattiin' tasa-arvon ja hyvinvoinnin maana. Julisteita ja lehtisiä julkaistiin 1950-luvulla muun muassa otsikoilla: *Your Introduction to Australia: hints and help on knowing your new homeland* tai yk-

sinkertaisesti *Know Australia*. Hallitus lupasi esitteissä töitä kymmenille tuhansille ja kertoi, että rauhaa rakastavat paikalliset toimittaisivat tulijat tervetulleiksi samalla, kun siirtolaiset auttaisivat nuorta maata tulemaan entistä varakkaammaksi. Esitteissä annettiin jokseenkin toiveikas kuva esimerkiksi asumisolosta, sillä julisteet lupasivat siirtolaisille etupihalla varustettuja omistusasuntoja puutarhoineen (Wilton, Bosworth 1984, 80).

Siirtolaisilla oli kuitenkin myös velvollisuuksia Australiaa kohtaan. Julisteiden anti ei vielä jäänyt tähän, vaan julisteissa muistutettiin, että maassa pitää asua ja elää kuten australialaisetkin (Wilton, Bosworth 1984, 80, 105). Samalla viranomaiset katsoivat velvollisuudekseen vaalia Australian omaa kulttuuriperinnettä, jotta siirtolaisten tuomat tavat eivät valtaisi liikaa alaa. Siirtolaisille haluttiin muistuttaa, että Australia on maana verrattain nuori eikä sillä ole ollut aikaa vielä kehittää omaa kulttuurielämänsä perusteellisesti (Wilton, Bosworth 1984, 130).

Kansalaisten keskuudessa, ja jopa alkeisopetuksessa, asenteita edelleen lujitettiin. 1950-luvun australialainen lastenkirja *Above the Snowline* (1959) oli täynnä värikkäitä ilmaisuja eri maiden siirtolaisista. Kirjassa esitellään italia-laissyntyinen räyhäävä Mario, joka ajaa puskutraktoria ja lumiauraa pitkän työpäivän; unkarilainen pakolainen Kovash-setä, jolla on maalaistausta ja joka osaa vain lapiotöitä; irlantilainen kauppias Connor Mahoney sekä australialainen herra Hendriks, joka on tietysti johtava insinööri (Wilton, Bosworth 1984, 83). Kirjan hah-

moilla on selkeä hierarkia, johon on kytketty viittaus kansallisuuteen, älykkyyteen ja luonteenpiirteisiin. Näitä asenteita siis opetettiin australialaislapsille.

Olivatpa siirtolaiset yhdistyksissä mukana tai eivät, silti Australia pystyi tarjoamaan vakaaman taloudellisen tilanteen kuin usean siirtolaisen entinen kotimaa. Australiaan saapuneen kreikkalaismiehen kertoman mukaan Kreikassa asuessaan hän oli töissä viitena päivänä viikossa, mutta pomo maksoi hänelle vain kahdesta päivästä luvaten maksaa loput myöhemmin. Hän kertoi saavansa Australiassa palkan säännöllisesti joka perjantai ilman viivästyksiä (Sherington 1980, 142). Samanlainen tilanne oli monella muullakin Itä- ja Etelä-Euroopasta tulleella siirtolaisella, joiden entisissä kotimaissa taloudellinen tilanne sotien jälkeen oli vielä heikko. Australia tarjosi ennen kaikkea vakautta tälle siirtolaisjoukolla.

Assimilaation viimeinen etappi oli kansalaistamisen kautta Australian kansalaiseksi tuleminen. Ne eivät olleet yksinkertaisia asioita, vaan kansalaistaminen riippui viranomaisista, siirtolaisen entisestä kotimaasta ja siirtolaisesta itsestään. Ensimmäiset juhlalliset kansalaistamisseremoniat pidettiin sodan jälkeen vuonna 1949 Canberrassa ja Adelaidessa. Seremoniat saivat runsaasti julkisuutta, ja niissä kansalaistettiin yhteensä 227 miestä. Eräs heistä oli suomalainen Eli Rosvall, joka oli asunut maassa jo 36 vuotta ja osoittanut tulevansa toimeen Australiassa (Murphy 1993, 147).

Rajoja siirtolaisen menestymiselle ei pitänyt olla. Todellisuus oli kuitenkin toinen. Esimerkiksi lää-

kärit eivät olleetkaan enää lääkäreitä Australiassa. Kaikki Kansainyhteisön ulkopuolelta tulevat joutuivat kertaamaan lääkärin taitojaan vähintään kolme vuotta omalla kustannuksellaan, mikäli halusivat harjoittaa entistä ammattiaan myös uudessa kotimaassaan (Wilton, Bosworth 1984, 88). Kolmen vuoden ajan siis siirtolaisen odotettiin selviytyvän taloudellisesti, jotta hän olisi jälleen pätevä esimerkiksi lääkärinä. Käytännön ratkaisuna lääkärinkin oli mentävä muihin töihin elättääkseen perheensä, ja siksi monien siirtolaisten työtehtävät Australiassa eivät lainkaan vastanneet entistä koulutusta. Viranomaiset halusivat kipeästi maahan lääkäreitä ja muuta koulutettua väkeä, mutta omassa ammatissa toimiminen olikin itse asiassa suurempi pullonkaula kuin koulutetun väen maahan saaminen.

Kiinan ja Australian viileät välit

Australian poliitikkojen yleistä asennetta Aasian maita kohtaan kuvaavat hyvin Australian ja Kiinan suhteet. Australialle kommunistisen Kiina läheisyys oli kiperä kysymys. Australia ei ollut tunnustanut Kiinan uutta hallitusta legitimiiksi, mutta Korean sodan loppua 1953 Australiassa mietittiin jälleen tunnustamista. Tunnustus jäi kuitenkin tekemättä muun muassa Kiinan ja Intian rajaselkkäusten takia – eikä Australian poliitikoillakaan ollut todellista halua kommunistisen Kiinan tunnustamiseen (Andrews 1985, 169, 181). Pääministeri Whitlamin mukaan Kiina edusti 1950-luvulla yhä

Australialle suurta vaaraa. Vielä 1970-luvullakin Australian ja Kiinan suhteet pysyivät viileinä. Tästä kertoo hyvin se, että kun Kiina pääsi YK:n jäseneksi vuonna 1971, niin Australia oli niiden 35 maan joukossa, jotka äänestivät Kiinan jäsenyyttä vastaan (Jayasuriya, Pookong 1999, 202).

Kiinalaisia ei ollut päässyt muuttamaan Australiaan juuri lainkaan 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä. Kiinassa syntyneitä asui Australiassa kaikkiaan vain 6 404 vuoden 1947 tilastojen mukaan, ja näistäkin moni oli tullut muun muassa Hong Kongin tai muun Kansainyhteisöön kuuluvan alueen kautta (Australian Immigration. Consolidated Statistics 1970. Table 5).

Australian siirtolaisuuspolitiikka alkoi vähitellen muuttua suopeammaksi 1950-luvun lopulla, kun Euroopasta ei riittänyt tarpeeksi tulijoita täyttämään siirtolaisten tarvetta. Australian hallitus helpotti esimerkiksi kiinalaisten muuttolupien saantia, ja vuonna 1956 kiinalaisten oli mahdollista jopa saada vähäistä matka-apua (Choi 1975, 59).

Kiinalaisten työtilanne Australiassa oli sama kuin monen Etelä-Euroopasta tulleen siirtolaisen. Kielitaidottomuus oli suurin syy siihen, että kiinalaiset yleensä päätyivät matalapalkka-aloille. Toinen tärkeä syy tähän oli Kiinassa suoritettujen tutkintojen pätemättömyys Australiassa. Kiinalaiset herättivät – jos mahdollista – vieläkin enemmän epäluuloja australialaisissa kuin eteläeurooppalaiset. Esimerkiksi jotkut ammattiyhdistykset eivät sallineet kiinalaisjäseniä lainkaan. Niinpä kiinalaiset usein jäivät kaupunkeihin ja

yrittivät saada elantonsa työllistämällä itse itsensä ruokapaikkoja tai kahviloita perustaen.

Australian yhteiskunta näyttää tässä valossa olleen silmiinpistävän syrjivä – jopa rasistinenkin (Castles 1998, 32). Australiassa joka tapauksessa odotettiin siirtolaisilta sulautumista yhteiskuntaan, mutta oltiin hyvin vähän valmiita tulemaan siirtolaista vastaan.

1960-luku: murrosaikaa ja asenteiden korjaamista

Australiassa oli 1960-luvun lopulla suhteellisen hyvä taloudellinen tilanne ja bruttokansantuote oli nousussa noin 4,5–5 prosenttia vuodessa, joten saapuvat siirtolaiset pääsisivät jälleen hyötymään ja edesauttamaan talouden kohentumista (Australia's Immigration Programme for the Period 1968 to 1973, 1968, 30).

Myötätuoleissa olevaan taloudelliseen tilanteeseen haluttiin erityisesti koulutettua väkeä. Sellaista oli australialaisten poliitikkojen mukaan Euroopassa, mutta Euroopassa oli jo itsellään tarjottavana työtä koulutetulle väelle. Tässä vaiheessa Aasia oli konkreettisesti läheisyydestään huolimatta toissijainen siirtolaisten rekrytointikohte. Aasialaisia kohtasi tarkka valikointi ja tietty epäluuloisuus, joka jatkui ihmisten mielisissä vielä 1970-luvulla (Murphy 1993, 162). Aasiasta tuli kokonaisuudessaan vuosina 1966–1970 muuttajia vain noin 6 500 vuodessa (Green paper 1977, 28). Nämä olivat tarkoin valittua väkeä ja koulutustasoltaan kärkipäätä. Tämä ilmiö on yleisesti tunnettu termillä *Brain drain*. Samalla 1960-luvun aikana Australia

laajensi avustusohjelmiaan ja eräitä aasialaisia kansallisuuksia alettiin jopa avustaa. Tämä tuki tuli mahdolliseksi turkkilaisille, libanonilaisille, israelilaisille, intialaisille ja japanilaisille (Anderson 2002, luku 9, kappale 4).

Muuttuiko Australian siirtolaisuuspolitiikka nopeasti raportin suosituksien ja kansalaisaktivistien pyyntöjen myötä? Silloisen siirtolaisuusministeri Billy Sneddenin lausunto *Australian*-lehdessä 26.7.1969 kertoo ministerin ja hallituksen kannan:

We must have a single culture – if immigration implied multi-culture activities within Australian society, then it was not the type Australia wanted. I am quite determined we should have a monoculture, with everyone living in the same way, understanding each other, and sharing the same aspirations. We don't want pluralism. (Wilton, Bosworth 1984, 17)

Ministeri yritti vielä pitää kiinni niin sanotusta calwellilaisesta siirtolaisuuspolitiikasta, mutta Sneddenin käyttämät termit olivat Calwellia hienotunteisempia. Hän puhui aikalaisten kieltä ja tieteellisin termein, mutta asia oli perustaltaan sama. Snedden toivoi maahan ainoastaan eurooppalaisperäistä väestöä. Kaksi vuotta aikaisemmin, vuonna 1967, Snedden oli ilmaissut asian niin, etteivät hänen mieltymyksensä jääneet kenellekään epäselviksi. Hänen mukaansa brittisiirtolaisten arvoa ei voi mitata, ja britit kaiken lisäksi jakavat australialaisten kanssa yhteisen kielen ja instituutioiden juuret (Wilton, Bosworth 1984, 32). On vaikea sanoa, miten hyvin ministe-

ri oli selvillä eurooppalaisten tulijoiden tilanteesta (tulijoiden vähäisyydestä), mutta oma ideologinen suuntaus hänellä näyttää olleen selvillä. Siirtolaisuudessa asetettiin kiintiö vuonna 1966 muille kuin eurooppalaisille, jonka mukaan ei-eurooppalaisia saisi tulla noin 12 000 muuttajaa vuodessa (Price 1979, A5). Sneddenillä näyttää olleen tarve päästä kontrolloimaan edellisten siirtolaisuusministerien tapaan tarkasti tulijoiden määriä.

Julkinen mielipide siirtolaisuudesta erosi selkeästi ensikertaa virallisesta poliittisesta julkilausumasta 1960-luvun aikana. Australian yhteiskunta oli korjaamassa asenteitaan, mutta politiikassa yritettiin vielä jatkaa vanhalla linjalla. Vasta 1970-luvun alun poliittiset uudistukset Australiassa hautasivat asenteellisen siirtolaisuuspolitiikan lopullisesti poliittisessäkin retoriikassa.

Tiivistelmä

Australian siirtolaisuuspolitiikka lähti liikkeelle toisen maailmansodan jälkeen, kun Australia oli kokenut Japanin sotatoimista vakavan kolauksen. Sodan jälkeen Australian asukasluku oli vain noin seitsemän miljoonaa, ja poliitikot alkoivat hahmotella muutosta tähän. Ensimmäiseksi siirtolaisuusministeriksi nimitettiin työväenpuolueen Arthur Calwell. Hän loi tavoitteen, jonka mukaan Australian oli saatava kahden prosentin väestönkasvu vuosittain, joista siirtolaiset muodostaisivat yhden prosentin ja toinen tulisi luonnollisesta väestönkasvusta. Siirtolaisten piti nimenomaan olla länsieurooppalaisia, joilla olisi samat kulttuuri- ja taustat kuin australialaisilla. Aust-

ralian oli pysyttävä poliitikkojen mukaan valkoisena.

Siirtolaisuussuunnitelmat ja todellisuus eivät kuitenkaan vastanneet toisiaan. Halutuista Euroopan maista ei riittänyt tarpeeksi muuttajia, ja Australian oli avauduttava myös muille kansallisuuksille, jotta väestönkasvua maahan saataisiin.

Siirtolaiset kohtasivat epäluuloja ja lunastamattomia lupauksia Australiassa. Koulutusta vastaavaa työtä oli vaikea saada. Australian poliitikot jatkoivat kuitenkin 'Valkoisen Australian' rakentamista, vaikka tilastot näyttivät, että se olisi pidemmän päälle mahdotonta. Aasiasta olisi ollut tulossa tarvittava määrä siirtolaisia ja enemmänkin, mutta Australiassa vallitsi laajalla rintamalla epäluuloja aasialaisia kohtaan. Myös Australian ulkopoliittiset toimet esimerkiksi Kiinan suhteen vaikuttivat siirtolaisuuteen.

Poliitikot yrittivät rakentaa 'Valkoista Australiaa' sisukkaasti 1970-luvulle saakka, jolloin ihmisten asenteet olivat jo muuttuneet ja tilanne maailman siirtolaisuusliikkeissäkin oli uudenlainen. Vain australialaispoliitikot kulkivat tässä kehityksessä jälkijunassa.

Lähteet ja kirjallisuus

Aamulehti: "Australia tiukensi maahanmuuttolakeja", 29.9.2001.
 "Abolition of the 'White Australia' Policy". Department of Immigration and Multicultural Affairs. [<http://www.immi.gov.au/facts/05policy.htm>] Haettu 1.10.2001.
 Anderson, Chris, "The Demise of the White Australia Policy". [<http://members.ozemail.com>.

au/~natinfo/demise3.htm#postwari] Haettu 1.10.2001.

Andrews, E. M., Australia and China. The Ambiguous Relationship. Carlton Beaverton, Melbourne University Press 1985.
 Australian Immigration. Consolidated Statistics. No. 4. Department of Immigration, Canberra 1970.
 Australian Immigration. Consolidated Statistics No.11, 1979. Department of Immigration and Ethnic Affairs. Australian Government Publishing Service, Canberra 1980.
 Australia's Immigration Programme for the Period 1968 to 1973. A Report to The Minister of State Immigration. The Hon. B. M. Snedden, Q.C., M.P. by The Immigration Planning Council. Tabled in the House of Representatives, 10 September, Canberra 1968.
 Choi, C. Y., Chinese Migration and Settlement in Australia. Sydney University Press, Adelaide 1975.
 Immigration Policies and Australian Population. A Green Paper. Australian Government Publishing Service, Canberra 1977.
 Jayasuriya, Lakisiri; Pookong, Kee, (eds.), The Asianisation of Australia? Some Facts about the Myths. Melbourne University Press, Victoria 1999.
 Jupp, James, From 'White Australia' to 'Part of Asia: Recent Shifts in Australian Immigration Policy Towards the Region. Teoksessa Robinson Vaugham (ed.), Migration and Public Policy. Edward Elgar Publishing Inc. Massachusetts 1999, 127–224.
 Macintyre, Stuart, A Concise History of Australia. Cambridge University Press, Australia 1999.
 Markus Andrew, Everybody Become a Job: Twentieth-Century

- Immigrants. Teoksessa Verity, Burgmann; Jenny, Lee (ed.), *A Most Valuable Acquisition. a People's History of Australia Since 1788*, Ringwood (Vic). Penguin Books 1988. 87–105.
- Murphy, Brian, *The Other Australia. Experience of Migration*. Cambridge University Press 1993.
- Price, Charles (ed.), *Australian Immigration. A Bibliography and Digest*, Number 4. Department of Demography Institute of Advanced Studies. The Australian National University, Canberra 1979.
- Price, Charles A., *Migrants in Australian Society. Immigration Reference Paper*. Melbourne 1968.
- Sherington, Geoffrey, *Australia's Immigrants. The Australian Experience*. George Allen & Unwin Australia Pty Ltd. North Sydney 1980.
- Wilton, Janis; Bosworth, Richard (eds.), *Old Worlds and New Australia. The Post-War Migrant Experience*. Penguin Books Australia Ltd. Melbourne 1984.
- Zubrzycki, Jerzy (ed.), *Arthur Calwell and the Origin of the Post-War Immigration*. Australian Government Publishing Service. Canberra 1994.
-

Ulkoministerin vierailu Siirtolaisuusinstituutissa

Ulkoministeri Erkki Tuomioja (vas.) kävi tutustumassa Siirtolaisuusinstituuttiin 18.3. Oikealla johtaja Olavi Koivukangas.